

Vrienden van vroeger

In Duivendrecht of in Betondorp naar school?

Op 2 februari 2017 maakte ik een wandeling door Duivendrecht met twee vrienden van vroeger. Vriendjes eigenlijk, want ik praat over de tijd waarin we een jaar of tien waren.

Je zat in die tijd in Duivendrecht op school of in Betondorp. Waarom in Betondorp? Daar waren diverse redenen voor. In Duivendrecht was Protestants Onderwijs of Katholiek Onderwijs; geen Openbaar Onderwijs. Betondorp ligt in Amsterdam en daar was wel Openbaar Onderwijs, De Watergraafsmeerschool op het Huismans-

hof. Ook Protestants Onderwijs. De Groen van Prinstererschool aan het begin van de Zaaiersweg, waar Johan Cruijff naar school ging. Maar ik beperk me even tot die Watergraafsmeerschool.

Daar naar school gaan had zo zijn voordelen. Je kon er heen omdat de denominatie je aanstond. Als je je kinderen toch naar een Openbare school wilde sturen. Onverdeeld naar de Openbare School heette dat.

Maar ook de wat meer pragmatisch ingestelde ouders kozen voor het Huismanshof. De sociaal democraten van het Amsterdamse stadsbestuur hadden al in de jaren dertig van de vorige eeuw flink geïnvesteerd in Lichamelijke Opvoeding, zeg maar gymnastiek. De meeste scholen hadden een vakleerkracht die gymnastiek gaf. De meeste scholen waren uitgerust met een mooi gymnastieklokaal en er was een veld om buiten gymnastiekles te geven. In Duivendrecht was dat niet. Het gymnastieklokaal was het toneelzaaltje van het Paxgebouw. En van het sportveld moest je eerst de koeienvlaaien verwijderen voordat de gymles begon.

Het kleuterschooltje van de Christelijke School was een wat beperkt annexje van de lagere school dat bestond uit één lokaaltje. Het gebouw had niet eens een eigen toilet. Je moest als kleuter je plas gaan maken in de Lagere School. Avontuurlijk maar wat primitief in vergelijking met de kleuterschool die bij de Watergraafsmeerschool hoorde en was gevestigd in een mooi gebouw op de Zaaiersweg.

En dan waren er nog de schooltuinen waar je vanuit Betondorp naartoe kon. Een mooi tuincomplex aan de Weesperzijde met een schooltuinleider – Meneer Veldkamp - die je leerde aardappelen potten en bloemen zaaien. In de vijfde klas werd een heel seizoen lang een morgen of middag getuinierd. De jongen op de foto met de witte overall aan is de latere kunstschilder Carel Appel.

De koek is nog niet op: In Amsterdam was er schoolzwemmen. Een jaar lang was er, ook in de vijfde klas, elke week een zwemles. Een mooie opstap naar het behalen van het zwemdiploma! De zwemlessen van de Watergraafsmeerschool werden gegeven in het Sportfondsenbad Oost in de Fronemanstraat.

Schoolwerktuinen en schoolzwemmen was er op de scholen in Duivendrecht niet bij.

Henk Groen en Tom Thoenes

De vrienden van vroeger waarmee ik de wandeling door Duivendrecht maakte gingen in Betondorp naar de Openbare School. Henk Groen had nog even in Duivendrecht het kleuterannexje bezocht maar was daarna naar de Watergraafsmeerschool vertrokken. Hij woonde bij mij om de hoek op de Rijksstraatweg. Zijn vader was een tandtechnicus; hij maakte - zeg maar - kunstgebitten voor Duivendrechtaren die daar behoefte aan hadden.

Tom Thoenes heeft langer op de Christelijke School in Duivendrecht gezeten. In de tweede klas vertrok hij ook naar Betondorp. Ik kende Tom eigenlijk beter dan Henk omdat hij in de Plataanstraat recht tegenover mij woonde. En we zaten samen op de padvinderij. Eerst in Betondorp bij de welpen van de Inca-groep in een voormalige school op het Zuivelplein. Toen de groep werd opgeheven gingen we naar de Jan van Nassaugroep achter het Frankendaelpark waar we tenslotte ook verkenners werden. Henk en Tom zaten samen op de Christelijke Korfbalvereniging in Diemen.

Henk ging naar de HBS op de Mauritskade na de Watergraafsmeerschool en Tom naar het Barleusgymnasium in de buurt van het Leidseplein. In die tijd verloren we elkaar uit het oog. Henk volgde een loopbaan buiten Nederland bij de Wereldbank. Hij is nog een deel van het jaar in Nederland en woont dan in Zeewolde. Tom werd arts en tenslotte radioloog in Zwolle.

De Wandeling

We hadden al eens contact gehad en gesproken over een ontmoeting in Duivendrecht. Maar dat was er nog niet van gekomen. Het artikel *Duivendrecht in Oorlogstijd* op deze website bracht daar verandering in. En daar staan we voor de Sint Urbanuskerk. Links Henk, in het midden Tom en rechts Fred.

We hebben voor een deel de wandeling gelopen die ik in *Duivendrecht in Oorlogstijd* beschrijf. Op het Dorpsplein hebben we *Drechtje* bekeken en een broodje gegeten bij *Jan en Jan*. En we keken natuurlijk vooral ook naar de plekken waar we vroeger woonden. Voor

Tom was dat behalve de Plataanstraat ook de Burgemeester van Damstraat waar de familie Thoenes woonde voor ze naar de Plataanstraat verhuisden.

Duivendrecht is de verbastering van Due vene trajectum. Matig Latijn voor doorwaadbare plaats¹. Zo heet ook een beeldje dat op het Dorpsplein staat. Het is gemaakt door Petra Morenzi (1954). Het staat er sinds 2006. In 2013 kreeg het de naam *Drechtje*. *Drechtje* draagt een wijde rok. Op haar hoofd zie je een spiegeling van die rok. Dat zou dan samen een zandloper zijn, een symbool voor eindeloosheid en beweging. Het is niet het eerste wat me te binnen schiet als ik naar *Drechtje* kijk.

Vrij op het Dorpsplein

Vrij in Kerkrade

Eerst, sinds 1981, stond er een ander beeld op het Dorpsplein. Een brons plastiek dat bestond uit drie op elkaar gestapelde manden met uitvliegende duiven. Het beeld had de titel *Vrij* en was gemaakt door René J.V. Nijssen (1928 - 1991). Het plastiek staat sinds 1978 ook in Kerkrade, in de Luchsiusstraat. En daar staat het nu nog. *Vrij* sprak mij stiekem meer aan dan die spiegeling op de doorwaadbare plaats.

¹ Aldus Jo Blom in *Je bent een echte Duivendrechter als ...* van Dick Backer.

Er waren ook anderen geïnteresseerd in de duiven. Ze namen de vrijheid om in 2002 het 250 kg wegende beeld te stelen, kennelijk vanwege de waarde van het metaal waaruit de duiven en hun manden gemaakt waren.

De wandeling, de momenten van gezamenlijke herkenning en het genoeg van het elkaar weerzien maakten dat we een mooie dag beleefden.

Fred Kelpin. Maastricht, 16 februari 2016.

Foto's:

• Watergraafsmeerschool	geheugenvanoost.amsterdam
• Kleuterschool De Merel	geheugenvanoost.amsterdam
• Schooltuin Gerrit Kalff	geheugenvanoost.amsterdam
• Sportfondsenbad Oost	geheugenvanoost.amsterdam
• selfie 'Vrienden van vroeger'	Henk Groen (2017)
• <i>Drechtje</i>	Fred Kelpin (2011)
• <i>Vrij</i> in Duivendrecht	online.nl
• <i>Vrij</i> in Kerkrade	vanderkrogt.net